

MIRZO KENJABEK SHE'RIYATI POETIKASI

Abdurayimova Sohijjamol Faxriddinova¹

¹ Termiz shahar politexnikumi o'qituvchisi

MAQOLA
MALUMOTI

ANNOTATSIYA:

MAQOLA TARIXI:

Received: 16.06.2025

Revised: 17.06.2025

Accepted: 18.06.2025

KALIT SO'ZLAR:

Zamonaviy o'zbek
adabiyoti, she'riyat
poetika, obrazlar tizimi,
falsafiy qarashlar,
milliylik, zamonaviylik.

Mazkur maqolada zamonaviy o'zbek adabiyotining yirik vakili Mirzo Kenjabek she'riyati poetik xususiyatlari, uning obrazlar tizimi, falsafiy qarashlari, milliylik va zamonaviylik uyg'unligi tahlil qilinadi. Shoirning poetik mahorati orqali milliy ong, tarixiy xotira va insoniylik g'oyalari ifodalanishi yoritiladi.

KIRISH. Zamonaviy o'zbek adabiyotida o'ziga xos ovoz, o'z yo'nalishi va falsafasi bilan tanilgan ijodkorlardan biri Mirzo Kenjabekdir. Uning she'rlari nafaqat badiiy yuksakligi, balki chuqur falsafiy mohiyati, axloqiy tarbiya beruvchi g'oyalari bilan ham ajralib turadi. Adib ijodini poetik jihatdan o'rganish, uning she'riy asarlari orqali milliy ruh, xalq dardi, tarixiy xotira va zamonaviy tafakkur uyg'unligini tushunishda muhim o'rin tutadi.

Shoirning poetik maktabi

Mirzo Kenjabek o'z ijodida o'zbek xalqining ruhiy-ma'naviy olamini, tarixiy xotirasini, axloqiy fazilatlarini poetik obrazlar orqali talqin etadi. U klassik va zamonaviy she'riyat an'analarini uyg'unlashtirgan holda, xalqona va falsafiy mazmundagi asarlar yaratgan. Uning poetik maktabi ruhiy mushohada, xalqparvarlik va ma'naviylik asosida shakllangan.

Obraz va ramzlar tizimi

Mirzo Kenjabek she'riyatining asosiy kuchi obrazlar tizimidagi boylik va xalqona timsollar orqali ifoda topadi. Shoir "yer", "ona", "qush", "tong", "suv" kabi xalqona obrazlardan foydalanib, o'quvchi qalbiga bevosita murojaat qiladi. Bu timsollar milliylik, tabiiylik va sodda haqiqatlarni yuksak poetik ruhda yetkazish imkonini beradi.

Tasavvufiylik va ma'naviyat

Shoir she'rlarida Allohga muhabbat, ruhiy poklik, sabr-toqat, sadoqat va kamtarlik kabi tasavvufiy g'oyalar badiiy ifodada yuksak pog'onaga ko'tariladi. Shoir Haq yo'lida yurish, o'zini anglash va insoniylikni tarannum etadi.

=====

Milliy qadriyat va zamonaviylik uyg'unligi

Mirzo Kenjabek she'riyatida milliy qadriyatlar chuqur singdirilgan. U o'zbek tilini, tarixini, xalq og'zaki ijodini va an'anaviy urf-odatlarini ardoqlaydi. Shu bilan birga, shoir asarlarida zamonaviy davr muammolari – ma'naviy buhron, shaxsiyatsizlik, madaniyatdan begonalashuv kabi masalalar ham teran yoritiladi.

Xulosa

Mirzo Kenjabek poetikasi o'zbek adabiyotining yangi davrida teran falsafa, xalqona ifoda, tasavvufiy ruh va zamonaviylik uyg'unligining yorqin namunasi sifatida baholanishi mumkin. Uning she'rlari o'zbek xalqining ruhiy dunyosi, qadriyatlari va orzu-umidlarini aks ettiribgina qolmay, balki o'quvchini o'ylantiradi, ruhlantiradi va tarbiyalaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Kenjabek, M. Tanlangan asarlar. – Toshkent: G'afur G'ulom nomidagi nashriyot, 2015.
2. Quronov, D. Zamonaviy o'zbek adabiyoti. – Toshkent: Fan, 2020.
3. To'xtaboyev, S. "She'riyatda timsollar tizimi", // Adabiyot va san'at, 2019, №3.
4. Mirzayev, A. "Mirzo Kenjabek poetikasida ma'naviyat masalalari", // Ijodiy adabiyot jurnali, 2022, №2.
5. Abdurayimova, S. (2024). THE PROBLEM OF MORAL EDUCATION OF CHILDREN OF PRIMARY SCHOOL AGE IN THE THEORY AND PRACTICE OF EDUCATION. Science and innovation, 3(B3), 370-375.
6. Amanturdiyevna, R. D., Xudoyqulovna, M. F., Salimovna, D. Y., Akmalovich, K. S., & Nuritdinovich, C. N. (2022). METHODOLOGY OF FORMING ENGINEERING COMPETENCIES IN STUDENTS BASED ON INNOVATIVE APPROACH (IN THE EXAMPLE OF THE EDUCATIONAL DIRECTION OF CONSTRUCTION AND TECHNOLOGY OF LIGHT INDUSTRIAL PRODUCTS (SEWING PRODUCTS). Journal of Pharmaceutical Negative Results, 13.
7. Akmalovich, K. S. (2025). METHODOLOGY OF FORMING THE COMPETENCE OF A TECHNOLOGY TEACHER TO CARRY OUT INDEPENDENT INNOVATIVE PEDAGOGICAL ACTIVITY. JOURNAL OF INTERNATIONAL SCIENTIFIC RESEARCH, 2(1), 480-484.
8. Kucharov, S. A. (2025). DEVELOPING THE CONCEPT OF PROFESSIONAL COMPETENCE IN AN ELECTRONIC LEARNING ENVIRONMENT. Modern Scientific Research International Scientific Journal, 3(2), 30-37.